

UNIVERZITA KARLOVA

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Reflexe videonahrávky výukové komunikace

(Didaktika 1. stupně ZŠ I)

Vypracovala : Anna Havlová

Obor : Učitelství pro 1. stupeň ZŠ, KS

Ročník : 2.

Vyučující : doc. PhDr. Jana Stará, Ph.D.

Pro svůj úkol jsem vybrala své dvě děti, Eliáše a Anežku, zčásti proto, že se nemusím potýkat s těžkostmi ohledně GDPR, a také proto, že jsem je učila v rámci individuálního vzdělávání, když jsme žili v zahraničí, a oběma se to líbilo, a tak jsme si to takhle mohli všichni připomenout.

Úmyslně jsem zvolila aktivitu, kterou jsme předtím nedělali, a která je zároveň potenciálně konfliktní - zajímalo mě, kam a jak se vyvine diskuze mezi nimi, a mělo to žáky povzbudit k aktivní participaci na výukové komunikaci.

Pokusím se vždy ukázat, kde si myslím, že naplňuji efektivní a respektující výukovou komunikaci, a proč si to myslím. Pro lepší orientaci používám výraznější označení pasáží, které komentuji, a k tomu zvýrazňuji i hlavní téma, kterého se ukázka týká :

0:00 - 0:58 Na úvod jsem vysvětlila, co budeme dělat, a kladla jsem důraz na to, aby přesně následovali instrukce, bylo to pro zdar aktivity klíčové. Následně jsem jim dala chvíli na to, aby si tabulky prohlédli.

Uvědomuji si, že **nemluvím zcela spisovně**, používám slova jako „dobrý“, a „jo“, což mně teď zpětně v nahrávce vadí, také mi připadá na pohled nepříjemné, že jsem byla u nahrávání přeci jen nervózní a je to na mě znát. Mnou použité komunikační prostředky by tedy mohly být lépe zvolené, kdybych mluvila spisovněji, i mně samotné by to přišlo lepší.

0:58 - uvádím navazující aktivitu - žáci mi potvrzovali souhlas kýváním, proto jejich reakce nejsou vidět, a já na ně taktéž reaguji často **neverbálně**, pomocí gest a třeba jen úsměvu.

2:08 práce s chybou : ptám se žáků na chyby a na možný důvod, proč chyba nastala, poté se doptávám na způsob jejich řešení. Dávám prostor oběma žákům, aby vyjádřili svůj přístup a **řešitelskou strategii**. Když jeden vysvětlí svůj postup, **použiju popisný jazyk** a popíšu, tentokrát svými slovy, jak ke svému závěru došel. Je to taková dvojité kontrola, zda si je jist svým závěrem. Věřím, že tím naplňuji princip, že učitel je vnímavý k tomu, co žáci říkají.

Uvědomuji si, že jsem se i cítila v časovém stresu, a tak jsem nedokázala dát Eliášovi dostatek času na to, aby to po svém řekl, ale trochu jsem na něj **vyvíjela tlak**, aby dokázal své sdělení zestručnit.

Použila jsem i **posuzující jazyk** „super“, když jsem ověřovala, zda Anežka pochopila, co Eliáš myslel. Asi by šlo říct například „dobře, tak můžeme pokračovat“, nechtěla bych v ní vzbuzovat pocit, že je to super jen, když to pochopila (příště by mi kvůli **sociální deziderabilitě** a snaze působit přede mnou dobře mohla zatajit, že něco nepochopila).

Myslím, že tím, že viděli, že ani jeden neměli špatné řešení, a nenechala jsem je mluvit o řešeních nerespektujícím způsobem, se **posílilo jejich sebevědomí** a sebepojetí.

4:32 Když se doptávám, jestli jsou přesvědčení o tom, zda jejich způsob řešení je správný, snažím se zjistit, zda po argumentaci druhého nezměnili názor na správnost svého řešení.

5:00 Když říkám „můžu dát první slovo Anežce?“, snažím se **moderovat diskuzi**, ale tak, aby se žáci necítili nepříjemně

5:15 žáci dostali tabulky toho druhého a vyjadřují se k rozdílným tabulkám, **posuzují chybu** - je zde hodně vidět participace žáků na diskuzi, já popisným jazykem vždy shrnu, co jeden říká, a diskuzi moderuji - věřím, že to předchází neshodám, a každý ví, že se bude moct vyjádřit (řízení komunikace je tedy na mně jakožto na učiteli snažím se vést děti tak, aby každý mohl mluvit).

Eliáš je starší, měl proto na pohled těžší tabulku na zjištění souvislostí, ale to v této nahrávce vidět není, chtěla jsem po něm posleze víc. Ale **diferenciace obtížnosti** tady vidět není, poznat je to pouze na tom, že si všímá sám od sebe složitějších spojitostí (11ková řada místo jednoduše desítek a jednotek)

5:57 Ptám se, proč si myslí, že tuto aktivitu měli dělat, aby se snažili přijít na důvod, proč tato aktivita byla důležitá. Když k tomu nikdo nedošel, zkusila jsem použít **modelovou situaci**, která je k tomu dovedla.

7:20 snažila jsem se dát dětem na **výběr**, jaká tabulka se jim bude líbit víc, a chtěla jsem, aby **argumentovali**, proč. Líbilo se mi, že našli argumenty, proč je chtějí používat, a že se shodli na jedné tabulce.

Celkově se snažím o **partnerský přístup a komunikaci**, aby se děti cítily **bezpečně** a chtěly se na výukové komunikaci podílet. Myslím, že mi ještě úplně nejde řídit diskuzi, aby se příliš nenatahovala, ale každý dostal prostor na sdílení, a chci zpracovat na popisném jazyku, ať neříkám slova jako „super“.

Líbilo se mi, že **argumentace žáků** se držela v respektujícím rámci, oba mluvili o svém řešení a strategiích, a neskákali si do řeči. I ke mně se chovaly děti s respektem.